

Tilastokeskuksen kehysehdotus 2027–2030

Peruslaskelma

28.20.01. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kehys 2026–2029, Kehyspäättös 30.4.2025

1 000 €	2027	2028	2029	2030
Edellinen kehyspäättös (2025–2028)	52 033	52 033	52 033	52 033
Eduskunnan tekemät pysyvät muutokset				
Muut hallituksen sopimukset, päätökset ja sitovat kannanotot				
- Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	-1 232	-1 232	-1 232	-1 232
Automaattiset tekijät	-	-	-	-
Tekniset siirrot ja rakennekorjaukset	-	-	-	-
Hinta- ja kustannustasotarkistukset	-	-	-	-
Peruslaskelma yhteensä	50 801	50 801	50 801	50 801
Kehittämisehdotukset				
1. Tutkijapalveluiden rahoitus	2 100	2 100	2 100	2 100
2. Stokastinen väestöennuste	100	230	110	110
Kehysehdotus yhteensä	53 001	53 131	53 011	53 011

Perustelumuistio

Toimintaympäristön kuvaus

Tilastokeskuksen strategian toimintaympäristöanalyysi lähtee siitä, että maailma monimutkaistuu ja sekä oikea että väärä tieto lisääntyvät. Yhteistyölle ja luottamukselle on entistä suurempi tilaus tiedon toimialalla.

Teknologia ja erityisesti tekoäly nopeuttavat muutosta. Teknologian nopea kehittyminen vaikuttaa Tilastokeskuksen tietojärjestelmien jälkeen jäämiseen, mutta myös asiakkaiden vaatimuksiin tietojen tarjoamisen välineistä ja tiedon nopeudesta. Fyysisen ja digitaalisen maailman uhkatasoissa ei ole havaittavissa helpottumista.

Julkisessa hallinnossa toimintamenosäästöt vaikuttavat merkittävästi Tilastokeskuksen talouteen, henkilöstöön ja toimintaan, mutta myös asiakkaiden kykyyn hankkia tuotteita ja palveluita Tilastokeskuksesta. Tutkijapalveluissa hintataso on liian alhainen kustannustasoon verrattuna ja ongelmaan haetaan ratkaisua.

Tämänhetkisen arvion perusteella Tilastokeskuksen talouden tasapainottaminen tarkoittaa tuotteiden ja palveluiden karsintaa mahdollisuuksien mukaan. Henkilöstöä vähennetään, mutta mahdollisesti luonnollinen poistuma ei enää kehyskaudella ole riittävää. Kehittämisessä panostetaan kohteisiin, jotka tulevaisuudessa säästävät ja tehostavat toimintaa.

Toimintalinjat ja toiminnan painopisteet

Tilastokeskus päivitti strategiansa vuonna 2024. Strategian muutoksissa korostuu tarve toiminnan nopeaan tehostamiseen. Seuraava strategiakerros tehdään vuonna 2026.

Visio: Tiedosta tulevaisuus

Olemme maailman paras faktatiedon tuottaja. Rakennamme yhteistä tietovarallisuutta ja vastaamme asiakkaidemme monipuolistuviin ja nopeutuviin tietotarpeisiin.

Missio: Luotettavan tiedon puolesta

Tilastokeskus kerää ja yhdistää tiedot tietovarannoiksi, ja jalostaa niistä tilastoja ja tietotuotteita yhteiskunnalliseen keskusteluun ja asiakkaiden hyödyksi.

Strategiset tavoitteet

- 1) Tietoprosessin tehostaminen ja yhtenäistäminen
 - uuden tuotantoalustan käyttöönotto
 - työprosessien tavoitteellinen automatisointi ja tehostaminen
 - metatietojen ja tietotarpeiden hallintamallin määrittely ja käyttöönotto
 - tietoprosessin yhtenäiset tietovarannot
 - tietoprosessin uusi vastuunjako ja roolit

2) Tiedon käytön edistäminen

- tutkijapalvelun kehittäminen
- palveluiden ja tuotteiden tavoitela ja tiekartta
- verkkouudistuksen loppuun saattaminen ja jakelukonseptien selkeyttäminen

Tärkeimmät yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

Toimialan tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet¹ ovat

- Tilastot, tietoaineistot, tutkimukset ja palvelut ovat luotettavia ja relevantteja
- Tutkimustoiminta tukee päätöksentekoa, joka vastaa Suomen kansantalouden tärkeimpiin haasteisiin
- Kansalaisten ja yritysten asiointi julkishallinnon kanssa on entistä sujuvampaa ja asiakaslähtöisempää
- Digitaaliset palvelut lisäävät tietojen hyödyntämistä ja tehostavat julkishallinnon toimintaa
- Luottamus ja oikeusturva vahvistuvat yhteiskunnassa

Tilastokeskuksen kannalta erityisen tärkeä on tilastotuotannon relevanssia koskeva tavoite. Tutkimustoiminnan tukeminen Tilastokeskuksen tavoitteena vahvistui Tilastokeskusta koskevan lain 1.1.2023 voimaan tulleiden muutosten myötä. Lain lisäykset koskevat tutkija- ja aineistopalvelun edistämistä.

Tilastokeskuksen tärkeimmät toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet koskevat tilastojulkistusten määrää ja laatua. Julkistusten oikea-aikaisuus on ollut hyvällä tasolla. Haasteita löytyy julkistusten virheettömyydessä. Tiukkenevien resurssien vuoksi tavoitetaso ei voi säilyä entisenlaisena.

Taulukko tulossopimusluonnoksesta vuodelle 2026, Tilastokeskuksen ehdotukset

Mittari	Toteuma 2024	Arvio 2025	Tavoite 2026	Alustava tavoite 2027	Alustava tavoite 2028	Alustava tavoite 2029
Tilastot, joista julkaisuja vuoden aikana, kpl	137	129	≥125	≥123	≥119	≥119
Oikea-aikaisten julkistusten osuus, %	96	96	≥95	≥95	≥95	≥95
Virheettömien julkistusten osuus, %	91	93	≥93	≥93	≥93	≥93
Tutkijapalveluiden käyttäjätunnusten määrä vuoden lopussa, kpl	1 507	1 520	1 300	1 200	1 100	1 000
Verkossa vastanneiden osuus vastanneista henkilötiedonkeruissa, %	57	56	≥63	≥64	≥65	≥68

¹ Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026, 22.9.2025

Kehittämisehdotukset

Kehittämisehdotuksia ei voida toteuttaa kehyksen sisäisillä uudelleen kohdennuksilla. Toimintamenoleikkausten vuoksi toimintaa joudutaan supistamaan ja henkilöstöä vähentämään.

Kehittämisehdotusten priorisoinnin perusta on kansainvälisiin säädöksiin perustuvien tilastojen riittävän laadukas tuotanto. Tavoitteena on vähentää viimeisen vuosikymmenen aikana syntynyttä kehittämisvelkaa niin, että jatkossa on mahdollista parantaa tuottavuutta ja pienentää tuotantoriskejä. Tutkija- ja aineistopalvelun laatuksen parantaminen on toinen priorisointiperuste. Haasteena on edelleen palvelun alikatteellisuus.

Ehdotus toteuttaa kaikilla osa-alueilla kestävä kehityksen ja sukupuolten välisen tasa-arvon tavoitteita. Tilastokeskuksen kestävä kehityksen tavoitteet konkretisoituvat tilastojen lukutaidon edistämiseksi (YK 4.4, 4.5), Suomen virallisten tilastojen tuottamisessa ja kansallisessa koordinoinnissa (YK 16.6, 16.7) sekä kansainvälisessä yhteistyössä ml. tilastotuotannon kehittäminen vähemmän kehittyneissä maissa (YK 17.18, 17.19).

Tilastokeskus on mukana **yritysten digitalous** -hankkeessa. Hanketta on edistetty aktiivisesti vuonna 2025 ulkopuolisella rahoituksella yhteistyössä Verohallinnon ja Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa. Vuodelle 2026 rahoitusta ei ole lukuun ottamatta vuodelta 2025 siirtyvää vajaan yhden henkilötyövuoden palkkaa vastaavaa summaa. Verohallinto esittää omassa kehysehdotuksessaan 2027–2030 koko hankkeelle rahoitusta työ- ja elinkeinoministeriön momentilta 32.01.10. Tilastokeskus tukee ehdotusta, joka mahdollistaisi työn aktiivisen jatkamisen myös Tilastokeskuksessa.

Tutkijapalveluiden lisärahoitus

Tilastokeskuksella on lakisääteinen velvollisuus tarjota tutkija- ja aineistopalvelua ja sen osana yksikötason aineistoja tieteellisiin tutkimuksiin ja tilastollisiin selvityksiin. Tehtävään kuuluu myös uusien tutkimusaineistojen kehittäminen ja tietoturvallisen etäkäyttöympäristön tarjoaminen aineistojen käsittelyä varten. Tehtävästä on säädetty laissa tilastokeskuksesta ja tietojen luovuttamisesta noudatetaan tilastolainsäädäntöä ja muun lainsäädännön edellyttämiä tietosuoja- ja salassapitokäytäntöjä.

Tutkijapalvelu on maksullista palvelutoimintaa, jonka kaikki kustannukset tulee kattaa asiakasmaksuilla. Palvelun kysyntä on kasvanut voimakkaasti. Nykytilanteessa tutkijapalveluiden kustannusvastaavuus on vain hieman yli 50 prosenttia.

Vuonna 2026 käyttöön tulee momentti 28.30.05. Rekisteriaineistojen tutkijakäytön tuki. Momentille myönnetään 900 000 euroa Talousarvioesitys 2026:n mukaan. Summa on Tilastokeskuksen momentilta siirrettävä hintatuki, joka siis poistuu Tilastokeskuksen rahoituksesta. Uutta määrärahaa käytetään tutkijapalveluiden rekisteriaineistojen kustannusten tukemiseen. Tuen avulla tutkijoiden kustannukset tilastoaineistojen käytössä voidaan pitää kohtuullisina. Alustavien arvioiden mukaan tuki voi nostaa kustannusvastaavuuden runsaasta 50 prosentista vuonna 2025 noin 70 prosenttiin vuonna 2027 ilman hintojen nostoa. Lisäksi hintoja tulee nostaa yli 40 prosenttia vuodesta 2025 vuoteen 2027, jos kustannusvastaavuus halutaan saavuttaa 2027.

Hintojen pitämiseksi riittävän alhaisina tutkijoille Tilastokeskus ehdottaa 2,1 miljoonan euron lisärahoitusta momentille 28.30.05. Rekisteriaineistojen tutkijakäytön tuki. Näin Tilastokeskus voi laajentaa tutkijapalveluiden kulujen laskutusta ko. momentilta, jolloin hinnat tutkijoille eivät nouse, vaan mahdollisesti voivat jopa laskea.

Stokastinen väestöennuste

Tilastokeskus esittää lisärahoitusta stokastisen väestöennusteen kehittämiseen. Väestöpolitiikan ja syntyvyyden koordinaation ja tietopohjan vahvistaminen on ollut esillä väestöpoliittisen ohjelman valmisteluryhmässä yhdeksi toimenpide-ehdotukseksi. Ryhmän raportti julkaistiin 26.3.2025. Väestöennusteen pohjalla olevan syntyvyyden, kuolleisuuden sekä muuttoliikkeen nopeissa muutoksissa ennustamisen mallin uudistaminen ja frekvenssin nopeuttaminen on tarpeellista ennusteen hyödyntämisen näkökulmasta.

Perustelumuistio

Väestöennusteet perustuvat nykyään kolmen vuoden välein tehtävään deterministiseen malliin, jonka keskeisin puute on se, ettei ennusteen tuloksista käy ilmi ennusteen epävarmuus pitkällä aikavälillä. Stokastiset mallit tuottavat mahdollisten tulevaisuuksien todennäköisyysjakauman, jonka avulla voidaan arvioida ennusteen epävarmuutta ja ennusteen todennäköisyyksiä pidemmällä aikavälillä. Nopeasti tapahtuvat poikkeukselliset muutokset korostavat tarvetta aiempaa useammin päivittyville väestöennusteille.

Ehdotetut toimenpiteet:

- Väestöennustamisen mallia kehitetään epävarmuutta huomioivaan suuntaan. Tavoitteena on luopua puhtaasti deterministisestä mallista koko maan ennusteissa ja siirtä ensisijaisesti käyttämään stokastisia mallinnuksia.
- Väestöennusteiden osalta tavoitteena on koko maata koskevan vuosittaisen stokastisen ennusteen tuottaminen täydentämään determinististä ennustetta.

- Väestöennusteiden kehittämisen tueksi perustetaan asiantuntijaryhmä, tavoitteena on tuottaa uudistettu ennuste vuonna 2028.
- Väestöennusteen tuotannosta ja julkistamisesta vastaa jatkossakin Tilastokeskus (SVT-tilasto)
- Väestöennusteiden kehittämisen ja tuotannon näkökulmasta on oleellista varmistaa Tilastokeskukselle riittävä rahoitus stokastisen väestöennusteen tuottamiseen sekä rahoitus sen kehittämisvaiheeseen. Väestöennusteiden kehittämisen ja tuotannon rahoitusta koskevat mahdolliset lisärahoituspäätökset tehdään normaalissa talousarvioprosessissa.

Väestöennusteiden kehittäminen kestää 2 vuotta. Tuotannon pysyvä rahoitustarve on 110 000 euroa vuodessa. Rahoitustarve on seuraava:

1 000 €	2027	2028	2029
Kehittäminen	100	230	-
Tuotanto	-	-	110
Yhteensä	100	230	110

Tausta

Väestöpolitiikan olennainen tietopohjan osa on väestöennusteet, jotka muodostavat keskeisen perustan yhteiskunnan pitkän aikavälin suunnittelulle ja päätöksenteolle. Ne tarjoavat arvion väestön määrän ja rakenteen kehityksestä, mikä mahdollistaa resurssien kohdentamisen tehokkaasti vastaamaan tulevia tarpeita esimerkiksi julkisten palveluiden osalta. Talouden näkökulmasta väestöennusteet ovat välttämättömiä työvoiman saatavuuden, eläkejärjestelmien kestävyys, julkisten palvelujen rahoituksen ennakoinnissa ja julkisen talouden kestävyyslaskelmissa.

Väestöennusteiden avulla varmistetaan, että yhteiskunta voi vastata väestöllisiin muutoksiin oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Väestöennusteen osalta Suomessa koko maata koskevia väestöennusteita on tehty kolmen vuoden välein Tilastokeskuksen toimesta 1930-luvulta lähtien ja alueellisia ennusteita 1960-luvulta lähtien. Ennusteiden pohjalla on deterministinen malli.

Deterministisen mallin keskeiset puutteet liittyvät epävarmuuden huomiotta jättämiseen. Deterministinen ennuste osoittaa väestökehitystä, joka on luvassa, jos viimeaikainen väestökehitys jatkuisi muuttumattomana seuraavat vuosikymmenet. Kyse on myös niin sanotusta pistemäisestä ennusteesta, joka antaa yhden ennustetun arvioin tulevasta väestönkehityksestä. Stokastiset väestöennusteet tuottavat aiemman väestökehityksen

perusteella todennäköisyysjakauman, jonka avulla voidaan arvioida kuinka todennäköisiä eri tulevaisuudennäkymät ovat.

Kaikissa väestökehityksen osatekijöissä on ollut poikkeuksellista kehitystä viime vuosina. Syntyvyys on laskenut 2010-luvun alusta lähtien nopeasti: vielä vuonna 2010 kokonaishedelmällisyysluku oli 1,87 lasta naista kohden, mutta vuonna 2024 se oli enää 1,25, joka on tilastomittaushistorian alhaisin taso. Kuolleisuus nousi Suomessa yhden kalenterivuoden aikana vuonna 2022 eniten yli 60 vuoteen. Kuolleisuus on sittemmin laskenut pandemiaa edeltävällä tasolle, ja elinajanodotteet nousivat uuteen ennätykseen vuonna 2024. Samaan aikaan nettomaahanmuutto on kasvanut ennätyksellisen suureksi: kun vuoteen 2020 asti nettomaahanmuutto oli kaikkina vuosina alle 20 000, vuonna 2023 se oli lähes 58 000 ja vuonna 2024 se oli 47 000. Vuosien 2023 ja 2024 nettomaahanmuuttoa kasvattivat Venäjän hyökkäyssodan vuoksi Suomeen saapuneet ja kotikunnan saaneet ukrainalaiset (34 000 henkilöä vuosien 2023 ja 2024 aikana), mutta myös etenkin Aasiasta maahanmuutto on kasvanut viime vuosina voimakkaasti.

Poikkeuksellinen kehitys on lisännyt tulevan kehityksen ennustamisen epävarmuutta. Tämän vuoksi epävarmuuden huomioivat stokastiset väestöennusteet ovat aiempaa tärkeämpiä päätöksenteon näkökulmasta. Ne tuottavat mahdollisten tulevaisuuksien todennäköisyysjakauman, jonka avulla voidaan arvioida kehityksien todennäköisyyksiä. Nopeasti tapahtuvat poikkeukselliset muutokset korostavat tarvetta aiempaa useammin päivittyville väestöennusteille.

Allekirjoitus

Tämä asiakirja allekirjoitetaan sähköisesti

Markus Sovala
Pääjohtaja

Pasi Henriksson
Ylijohtaja

**Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document**

Asia / Sak / Case

TK/1677/02.00.00/2025

Vuosia 2027-2030 koskeva kehusehdotus (VN/22567/2025)

Asiakirja / Dokument / Document

TK/1677/02.00.00/2025-3

TKn kehusehdotus 2027-2030

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures